

Yahudilikte örtünün farz oluşu ve Yahudi kadınlarının örtünmesi, gerçeği arayan ve dini/tarihi metinleri araştıran herkesin kolayca görebileceği kadar açık ve ortadadır. Hatta herkes az bir araştırma ile Yahudi toplumunun örtünme hakkındaki titizliğini ve bu hükmün dini köklerini kolayca algılayabilir.

Eğer zamanımızda bazı Yahudi kadınlarının örtüye tam olarak riayet ettikleri ve başörtüsü kullandıkları görülüyorsa bu Yahudi toplumundaki örtü hükmünün önemini göstermektedir. Will Durant Yahudi toplumunun örtü hakkındaki titizliği hakkında şöyle söylemektedir:

“Yahudi toplumunun katı ve kaba tutumu sahip oldukları aşırı yaşam gücünden kaynaklanıyordu. Yahudilerin uzlete çekilmesinin sebebi ise sakınganlıklarıydı. Onlar sertliğe ve kargaşalığa meyilli bir toplumdur. Bu hassasiyetleri de hiç şüphesiz yakın doğuda büyük bir hazineyi yadigar bırakmalarına sebep olmuştur.”[1]

Üstat el-Gaffar ise “İslam’dan önce örtü” başlığı altında şöyle demektedir. Eskiden beri antik doğu topluluklarında örtü yaygın bir adet idi ve bugüne kadar da devam etmiştir. Semavi dinlerde örtünün farzlığı tartışılmaz bir gerçektir. Eski Ahid’de (Tevrat’ta) hicab hakkında bir çok ayetler vardır. Hz. Mesih de Yeni Ahid’i (İncil’i) getirdiğinde bunu onaylamıştır. Tevrat ve İncil’de yer alan bir çok ayet o dönemdeki kadınların örtündüğünü göstermektedir. Yabancı erkeklerin kendilerini görmemesi için örtü kullandıklarını bildirmektedir.”[2]

Mukaddes Tevrat Kitabı'nda Örtü

Şüphesiz Yahudi kadınlarının tarihin çeşitli dönemlerinde riayet ettikleri örtü olayının köklerini, onların dini metinlerinde aramak gerekir. Çünkü tarih boyunca devam eden ve tahriften uzak kalan dini hükümler bizlere mukaddes dini kitaplarda örtünün önemle emredildiğini göstermektedir.

Yahudilerin mukaddes kitabı Tevrat bir çok yerde açık veya örtülü bir şekilde kadının örtünmesi ve benzeri konuları önemle tekit etmiş, bazı ayetlerde çarşaf ve yüzü örten peçe gibi tabirleri kullanmıştır. Bu tabirlerin kullanılması da o dönemdeki Yahudi kadınlarının örtünmesinin niteliğini göstermektedir.

Şimdi bunlardan bazısına kısaca bir işaret edelim:

Yabancı Erkek Karşısında Tam Örtünmek

Tevrat'ta Tekvin Seferinde şöyle okumaktayız:

“Ve Rebeka gözlerini kaldırıp İshak'ı görünce deveden indi ve köleye şöyle dedi: “Bizi karşılamak için tarlada yürüyen bu adam kimdir?” Ve köle, “Efendimdir” dedi. Ve Rebeka peçesini alıp örtündü.”[3]

Kadın ve Erkeğin Birbirine Benzememesi Gerektiği

Bu konuda da Tevrat'ta şöyle yer almıştır:

“Kadının üzerinde erkek esvabı olmayacak ve erkek kadın esvabı giymeyecek; çünkü bu şeyleri yapan herkes Allah'ın, Rabb'in mekruhudur.”[4]

Kadın ve Kızların Süslenip İşve Yapması Karşısında Azabın İnişi

Bu konuda Tevrat'ta şöyle okumaktayız:

“Ve Rab dedi: Madem ki Sion kızları kibirlidir ve boyunlarını ileri uzatarak göz edip yürüyorlar, gezerken kırıtarak gidiyorlar ve ayaklarının halkalarını çingırdatıyorlar, bundan ötürü Rab Sion kızlarının tepesini kel ile vuracak ve Rab onların gizli yerlerini açacak. Ayak halkalarının güzelliğini, fileleri, mehçeleri, küpeleri ve bilezikleri ve peçeleri, alın çatkılarını ve ayak zincirlerini ve bell kemerlerini ve hoş koku şişelerini ve muskaları ve yüzükleri ve burun halkalarını ve bayram esvaplarını ve örtüleri ve şalları ve keseleri, el aynalarını ve gömlekleri ve baş sargılarını ve atkıları Rab o gün kaldırıp atacak ve vaki olacak ki hoş koku yerine pis koku ve bel kemeri yerine ip, ve saç lülesi yerine saçsız baş, ve süslü esvap yerine çuldan gömlek, güzellik yerine dağlanmak olacak. Erkeklerin kılıçla ve yiğitlerin cenkte düşecekler ve Sionun kapıları ah çekip yas tutacaklar ve kimsesiz kalıp toprakta oturacak.”[5]

Aldatıcı ve Yabancı Kadınlardan Sakınma

“Süleyman Nebi meselleri” kitabında şöyle yer almıştır: “Oğlum, babanın emrini korusun ve ananın öğrettiğini bırakmasın; onları daima kendi yüreğinin üzerine bağlasın, onları boynuna tak. Yürüdüğü zaman sana yol gösterecek, yattığı zaman üzerine bekçilik edecek ve uyandığı zaman seninle söyleyecek. Çünkü seni kadından, ecnebi kadının yaltaklanan dilinden korumak için emir bir çırağdır ve şeriat nurdur; ve terbiye azarlamaları hayat yoludur. Onun güzelliğine yüreğinden arzu çekme ve seni kirpikleri ile yakalamasın. Çünkü fahişenin yüzünden insan bir parça ekmeğe muhtaç olur ve zina eden kadın değerli canı avlar.”[6]

Başka bir yerde ise şöyle yer almıştır:

“Oğlum, sözlerimi tut ve emirlerimi yanında sakla. Emirlerimi tut ve yaşa; ve öğrettiğimi gözünün bebeği gibi koru. Onları parmaklarına bağla; onları yüreğinin levhası üzerine yaz. Kendini yabancı kadından, sözler ile yaltaklanan ecnebi kadından kurtarmak için, hikmete: sen kardeşimsin, de; ve anlayışı akraba diye çağır. Çünkü evimin penceresinde, kafesimden baktım; anlayışı eksiksiz bir genci bön adamlar arasında gördüm, gençler arasında fark ettim. Alaca karanlıkta, günün akşamında, gece ortası onda, karanlıkta, o kadının köşesine yakın sokaktan geçiyordu ve onun evinin yolunda yürüyordu.”[7]

Dokunmaktan Nehyetmek (Yasaklamak)

Tevrat'ta Rut Kitabında Moab diyarından Naomi ile dönen Moab kızı hakkında şöyle demektedir:

“Ve Boaz Rut'a dedi: İşitiyor musun kızım? Başak devşirmek için başka tarlaya gitme ve

Yahudilikte Örtünme

Editorler tarafından yazıldı.

Çarşamba, 09 Eylül 2009 12:47

buradan da ayrılma, ve burada bizim kızlarla beraber kal. Gözlerin orakçılarının biçtikleri tarlada olsun ve onların ardınca yürü; sana ilişmesinler diye uşaklara emrettim ya; susadığın zaman da kaplara git ve uşakların çektikleri sudan iç. ”[8]

Yahudi Kadınlarının Örtünme Sınırı ve Niteliği

Tevrat açık bir şekilde çarşaf ve kadınların yüzünü örttükleri peçeden söz etmektedir. Bu da o dönemdeki Yahudi kadınlarının örtünme niteliğini göstermektedir. Nitekim Tevrat kitabında şöyle yer almıştır:

“Ve dedi: üzerimde olan örtüyü getir ve onu tut; ve kadın onu tuttu; ve altı ölçek arpa ölçüp kadına yükletti; ve şehre gitti. ”[9]

Yahudi gelinleri hakkında ise şöyle okumaktayız:

“Ve üzerinden dulluk esvabını çıkardı, peçesiyle örtündü ve Timnat yolu üzerinde olan Enaim

Yahudilikte Örtünme

Editorler tarafından yazıldı.

Çarşamba, 09 Eylül 2009 12:47

kapısında sarınıp oturdu; çünkü Şela'nın büyüüp kendisinin ona eş olarak verilmediğini gördü.
"[10]

Nebi İşaya Kitabında ise şöyle yer almıştır:

“Ey sen ere varmamış Babil kızı, aşağı inde toprakta otur; ey Kildaniler kızı, taht yok, yere otur; çünkü sana nazik ve nazlı demeyecekler. İki değirmen taşı al da un öğüt; peçeni aç, eteği kaldır, baldırı aç, ırmaklardan geç. Çıplaklığın açılacak, evet ayıbın görülecek, ben öç alacağım ve kimseyi esirgemeyeceğim.”[11]

Süleyman'ın “Neşideler Neşidesi” kitabında ise şöyle okumaktayız:

“Ah ne güzelsin sevgilim,

Ah sen ne güzelsin,

Yahudilikte Örtünme

Editorler tarafından yazıldı.

Çarşamba, 09 Eylül 2009 12:47

Peçen arkasındaki gözlerin güvercinler,

Gilead dağının yamaçlarında yatan

Keçi sürüsü gibidir saçın. "[12]

Saçların Örtünmesinin Farz Oluşu

Tevrat'ta Sayılar Seferi'nde şöyle yer almıştır:

Yahudilikte Örtünme

Editorler tarafından yazıldı.

Çarşamba, 09 Eylül 2009 12:47

“Ve kahin kadını Rabb’in önünde durduracak; ve kadının başını açacak; ve onun avuçlarına, anılma ekmek takdimesidir; ve lanet getiren acılık suyu kahinin elinde olacak.”[13]

Bu ayet Talmud kitabının tefsiri esasınca saçların örtünmesinin farz olduğuna delalet etmektedir. Bu konu ileride ayrıntılı olarak açıklanacaktır.

Talmut Kitabında Örtü

Talmut Yahudilerin hayatını düzenleyen çok önemli bir fıkıh kitabıdır. Will Durant bu kitabın bu dindeki önemli yeri hakkında şöyle demektedir:

“1400 yıl boyunca Talmut kitabı Yahudilerin eğitim ve öğretiminde esas alınan bir kitaptı. Her İbranice bilen öğrenci 7 yıl boyunca her gün yedi saat bu kitabı inceleme deryasına gömülüyor ve yüksek sesle okuyordu. Böylece kulak ve gözleriyle ezberliyordu.”[14]

Yahudi toplumunun bu önemli fıkhi kitabında kadının yaratılış şekli ve kadının Adem’in kaburga

Yahudilikte Örtünme

Editorler tarafından yazıldı.

Çarşamba, 09 Eylül 2009 12:47

kemiğinden yaratıldığıının sebebi hakkında şu açıklama yer almıştır:

“Ben, kadını hafif meşrepli olmasın ve kibirden başını yüksekte tutmasın diye Adem’in başından yaratmadım. Çok araştırmamasın diye de gözlerinden yaratmadım. Gizlice kulak vermesin ve laf taşımasın diye de kulağından yaratmadım. Geveze ve konuşkan olmasın diye de ağzından yaratmadım. Haset etmesin diye de kalbinden yaratmadım. Eli boş şeylere uzanmasın diye de elinden yaratmadım. Boş yere gezmesin diye de ayaklarından yaratmadım. Ben kadını Adem’in bedeninden sürekli örtülü ve gizli olan bir parçasından yarattım ki her zaman örtülü ve iffetli kalsın.”[15]

Yukarıdaki sözlerden anlaşıldığı üzere kadının yaratılışında örtü ve hicap temel alınmış ve hayatı boyunca bu ilkeye riayet etmesi öngörülmüştür.

Will Durant Talmut'ta yer alan örtü ile ilgili katı hükümleri “Talmut” başlığı altında incelemiştir bunları beş bölüm halinde sunmak istiyoruz:

1- Yabancı erkekler karşısında saçları örtmenin gereği

Eğer kadınlardan biri Yahudi kanunlarını çiğnemek istiyorsa, örneğin başında hiçbir şey olmaksızın insanların arasına çıkıyor veya sokak başlarında insanların gelip geçtiği yerlerde oturup örgü örüyordu veya her sınıftan insanlarla dertleşiyordu veya o kadar yüksek sesle konuşuyordu ki evinde konuşsa dahi komşusu duyuyordu. Bu taktirde de erkek hiçbir mehir vermeksizin onu boşayabilme hakkına sahipti. ”[16]

2- Kadının Susması ve her türlü makyajdan kaçınması gerektiği hususunda

Will Durant bu konuda da şöyle diyor:

“Kadınların fazla konuşmasına üzüyor ve şöyle diyorlardı: “Gökten dokuz ölçek söz indi de kadınlar dokuzunu erkekler ise sadece birini aldı. ” Kadınların gizli ilimleri öğrenmesini, allık ve sürme kullanmasını kınıyorlardı. Erkeğin karısının giyimi için cömert davranması gerektiğine inanıyorlardı. Bundan maksatları kadının yabancılarla değil sadece eşine süslenmesiydi. ”[17]

3- Yabancı erkeklere bakmaktan sakınmak

Will Durant bu konuda da şöyle diyor: “Yahve (Yehova) evli olan bir kadına şöyle diyordu: “Gözlerin sadece eşinde olsun ve o sana hükmedecektir.”[18]

4- Tahrik edici her şeyden sakınmanın gereği

Will Durant bu konuda ise şöyle yazmaktadır:

“Yahudilerin tüm hayatının temeli diyanet ve karşılıklı ilişkilere dayandığı için bu kavmin ilahi alimleri de tüm kemal ve fesahatini evlilik kurumuna tahsis etmişlerdir. İnsanın cinsel ilişkilerdeki ihtirasını kınamamışlardır. Lakin gücünden korktukları için kontrol altına alma hususunda çok çaba sarf etmişlerdir. Bu yüzden bazıları meniyi azaltmak için ekmeğin bir miktar tuzla birlikte yenilmesini emretmişlerdir. Bazıları ise cinsel vesveselerden kurtulması için Tevrat’ı okumakla birlikte sürekli çalışılmasını söylemişlerdir. Eğer bu yolla bir sonuç alamıyorsa erkek tanınmayan bir yere gitmeli, siyah elbiselere bürünmeli ve kalbi arzularını yenmelidir. Ama açık bir şekilde ümmetinin adını kirletmemelidir. İnsan nefsi ihtirasa boğan her şeyden sakınmalıdır. Fazla konuşmamalı ve yol giderken asla bir kadının, hatta kendi karısının ardından yürümemelidir. Erkeğin yırtıcı aslanın ardı sıra gitmesi, bir kadının ardı sıra gitmesinden daha iyidir. Burada Yahudi alimlerinin tatlı mizah severliği kendilerinden nakledilen hikayelerde de göze çarpmaktadır. Yahudi alimlerinden biri olan Roughen, kadın çantaları satarken kadınlardan birinin vesvesesine kapıldı. Kadına oradan çıkmak istediğini ve biran önce döneceğini söyledi, ama geri döneceğine evin damına gidip kendini aşağıya attı. Yere çakılmadan iyilik kahramanı Eliyyahu tarafından havada tutuldu ve Eliyyahu, kendisini kurtarmak amacıyla 150 fersahlık yol yürümek zorunda bıraktığı için onu kınadı. [19]

5- Namahreme bakmaktan sakınmak

Will Durant bu konuda şöyle diyor:

“Yahudi alimlerinden bazısı Hz. İsa'nın şu sözünü tasdik ediyorlardı: “İnsan göz yoluyla da zina eder. ” Bazıları bundan da öteye giderek kadının küçük bir parmağına bile bakanın kalben günah işlediğini söylemişlerdir. ” [20]

Talmut kitabının özetinde örtü ve bunun ile ilgili katı kurallar hakkında şöyle yazmaktadır :
“Kadın çirkin davranıyorsa erkek mehir ödemeksizin onu boşama hakkına sahiptir. Aşağıda davranışlarına işaret edilen kadınlarla evlenmek doğru değildir ve bu kadınların mehir hakkı yoktur:

Yahudi dininin kanunlarına riayet etmeyen, örneğin başı açık olarak yabancı erkekler arasına giden, sokak ve pazar yerlerinde örgü ören, erkekler ile kırıtarak konuşan, kocasının yanında valideynine söven, kendi evinde komşusunun duyacağı şekilde evlilik ile ilgili şeyler konuşan ve söylediği her şeyi komşular tarafından duyulan kadınlar. . . ”[21]

Yahudilik açısından örtünün sınırları hakkında İngilizce metninden tercüme edilen Talmut'un şu bölümüne dikkat edin:

“Soru: Kadının başı açık bir şekilde evden çıkması hususunda bir engel yok mudur? Oysa Tevrat şöyle demektedir: “Ve kahin kadını Rabb’in önünde durduracak, ve kadının başını açacak ve onun avuçlarına, anılma ekmek takdimesidir; ve lanet getiren acılık suyu kahinin elinde olacak.”[22] Hakeza Rabbani medreselerde İsrail oğullarının kızlarının başlarında örtü olmaksızın dışarı çıkmamaları söyleniyordu.

Cevap: Tevrat açısından kadınların başlarına koydukları çiçekten taç bile yeterlidir. Ama Yahudilerin pratik sireti esasınca kadınların başlarına koydukları ve saçlarını tümüyle örttükleri bu çiçekten taç ile evden çıkmaları bile yasaktır. Rabbi Asi, Rabbi Yuhanan’dan rivayet ettiğine göre kadın başında saçlarını örten taç olduğu halde evinden çıkacak olursa örtü yasasına aykırı davranmış olmaz. Bu rivayet esasınca Rabbi Zera bu hükmün nereye ait olduğunu söz konusu etti. Eğer söylendiği gibi Yahudilik bunu dışarıya özgü kılmışsa evin içinde hüküm nedir? Eğer evin içinde de aynı hüküm geçerliyse siz İbrahim’in kızlarından birini eşinin yanında dahi tutamazsınız![23] Ebaya ve ihtimalen Kehana buna şöyle cevap vermişlerdir: “Kadın genel değil, çok özel bir yoldan dahi başkasının evine girdiği takdirde örtüye riayet etmek zorundadır. [24]

Yahudi Kadınlarının Pratik Tutumu

Her ne kadar zamanla bir dinin adap ve farklı alandaki etkileri şartlar ve çeşitli nedenlerden dolayı değişiklik geçirse ya da uygulama açısından farklılıklar ortaya çıksa da o dine mensup olanların tutumu bir amelin o dindeki yasallığının en açık delilidir.

Dolayısıyla Yahudi kadınları arasında örtünün yaygın olduğu gerçeğini hiç kimse inkar edemez. Hatta Yahudi kavmindeki kadınlar arasında örtünme konusu tarihçiler ve bilginler arasında da o kadar yaygındır ki Yahudiler ile ilişkide bulunan kavimler arasındaki örtüyü de Yahudi kavminin bir yansıması ve etkilenmesi olarak kabul etmişlerdir.

Tarihçiler sadece Yahudi kadınları arasında yaygın bir adet olan örtünmeyi değil, bu konudaki sayısız katı tutumlarını da açıklamışlardır. Konuyu inceleyen yazarlardan biri şöyle yazmaktadır: “Gerçi Araplar arasında örtünme yaygın bir adet değildi, bunu İslam getirdi, ama Arap olmayan milletler arasında örtünme çok yaygındı. İran’da, Yahudiler arasında ve hatta Yahudilerden etkilenen milletler arasında örtünme konusu yaygındı. Hatta bu kavimlerdeki kadınlar yüzlerini ve ellerini bile örtüyorlardı. Hatta bazı milletlerde kadının örtünmesinden çok, kadının gizletilmesi konusu tartışılıyordu. Bu düşünce çok katı bir kural haline getirilmişti. [25]

Çıplaklığı, kadınların süslenmesini ve makyajını büyük bir çekicilik ile nakleden ve bunun doğal bir olay olduğunu göstermeye çalışan Will Durant bu konuda şöyle diyor: “Orta çağ boyunca Yahudiler eşlerini güzel elbiseler ile süslüyorlardı. Ama başı açık bir şekilde erkekler arasına gitmesine izin vermiyorlardı. Başını açan kadınların boşanması gerektiğini söylüyorlardı. Yahudi birisinin karşısında saçları açık oturan bir kadının yanında asla Allah’ın dergahına dua etmemesi gerektiğini ifade ediyorlardı. ”[26]

Will Durant Yahudi erkeklerinin ahlaki ve kültürel durumu hakkında da şöyle söylemektedir: “Birden fazla evlenme olduğu halde Yahudiler bu konuda hata etmemeye çalışıyorlardı. Kadınları örtülü bakireler, çalışkan eşler, doğurgan anneler ve emin kadınlardı. Çok çabuk evlendikleri için de kötülüğe çok az bulaşıyorlardı. ”[27]

Yahudi Kadınlarının Tutumunda Örtünün Niteliği

Talmut kitabında da gördüğünüz gibi sadece kadının başının örtülmesi emredilmiş, ama nasıl örtülmesi gerektiği hususunda bilgi verilmemiştir. Bu yüzden sadece başın örtülmesi veya bir taç ile kapatılması yeterli görülmüştür. Ama Yahudilerin pratik sireti bunu beğenmemiş, kadınların hatta evinden dışarı çıkmadan özel bir geçitle başka eve gidebildiği durumda dahi başını çarşaf veya benzeri bir örtüyle örtmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

Will Durant Yahudi kadınlarının pratik tutumunu başka bir boyutunu ise şöyle belirtmektedir: “Eski Yahudi tapınağında kadınlar için üst katta veya erkeklerin arkasında bir yer ayrılmıştı. Kadınların güzelliği hakkında söylenen şiirleri Talmut her ne kadar caiz bilse de Yahudi toplumu kötü görüyorlardı. Kadınla erkek arasında görüşme sadece yazışmalarla oluyordu. Kadınlar açıkça konuşmıyor, hatta kadın eşiyle bile halkın gözleri önünde sohbet edemiyordu. Dans sadece kadın kadına veya erkek erkeğe olduğu taktirde caizdi. Kızları okula göndermiyorlar, az bir ilim öğrenmeyi bile tehlikeli sayıyorlardı. Buna rağmen kadınlar için özel eğitim yerleri de vardı. Yahudi tarihinde bir çok kadın Hz. Musa'nın kanunları hakkında halka hitap etmiş, ama bazı hususlarda perde arkasından konuşmak zorunda kalmıştır. ”[28]

Bazı yazarlar Şuayb'ın kızlarının Hz. Musa'ya babalarının yanına götürmek için kılavuzluk ettiklerinde Hz. Musa'nın onlardan arkadan gelmelerini istemesini ve Hz. İbrahim'in eşini yabancılardan gizlemek için sandığa koymasını, Hz. Musa'nın dininde de örtünün farz olduğuna delil saymışlar ve Yahudi kadınlarının örtünmesinin de buna dayandığını söylemişlerdir. "[29]

Hicaz alimlerinden olan Şeyh Bicani'nin kendi kitabında naklettiği şu rivayet de Yahudilerin pratik hayatının bir boyutunu gözler önüne sermektedir: "Bir gün Aişe kadınlardan uygunsuz hareketler görünce şöyle dedi: Eğer Peygamber (s.a.a) bugün bizim kadınlardan gördüklerimizi görseydi şüphesiz onların camiye gitmelerini yasaklardı. Nitekim İsrail oğulları da kadınlarına böyle yapmışlardır. "[30]